

sammen om et bedre miljø

hias

årsrapport 2009

Eid av Hamar, Løten, Ringsaker og Stange kommuner

1974 Stiftet med bakgrunn i Mjøsaksjon

1977 Avløpsrenseanlegg tatt i bruk

1987 Vannverk og renovasjonsordning tillagt Hias

1991 Driftsassistanse for renseanlegg i fylket etablert

Forsyning av Mjøsvann til Løten

1998 Driftsassistanse for vannverk i fylket etablert

Innhold

I posisjon for kommende utfordringer	4
Vekst og forfall	7
Organisasjon og administrasjon	10
Vann	12
Avløp	14
Renovasjon	16
Klipp fra Hias Avis:	
<i>Når utslippsalarmen går</i>	18
<i>Morten Finborud ny Hiasdirektør</i>	20
<i>Gammelt blir som nytt</i>	21
<i>Operasjon Duppeditt</i>	22
Styrets beretning 2009	24
Resultatregnskap	28
Balanse	29
Noter	30
Revisjonsberetning	39

Produsert på resirkulert papir
Design: idé trykk as, Hamar
Prosjektledelse og redaksjonell bistand: Hias IKS
Foto: HA-Foto, Trond Lillebo, Hias IKS, iStock, Finn Øynes
Trykk: idé trykk as, Hamar
Innbinding: Gjøvik Ferdiggjøring

sammen om et bedre miljø

I posisjon for kommende utfordringer

Hias har lagt bak seg et begivenhetsrikt år. I et samfunn hvor konsekvensene av vår aktivitet for klima og miljø får stadig høyere oppmerksomhet stilles nye og strengere krav til forsvarlig behandling av råvarer folk flest fortsatt snakker om som søppel og kloakk.

I vår region satte Mjøsaksjonen sterke spor, og viljen til å opptre ansvarlig var stor. Hias feiret i 2009 35-års jubileum med visjonen «Et skritt foran». En slik visjon innebærer en forpliktelse til å se framover og bygge videre på det fundamentet som er lagt. Jeg var så heldig å få overta ansvaret som direktør for Hias i 2009, og ser flere utfordringer framover.

Hias er mottaker av ressurser og råstoff som andre ikke har bruk for lenger.

Vi må se på vår rolle som en vesentlig aktør i kretsløpssammenheng, og utvikle infrastruktur, systemer og løsninger som er bærekraftige i et langsiktig perspektiv. Det overordnede målet for avfallspolitikken er å redusere mengdene vi kaster. Det vil kreve bevisstgjøring og holdningsendringer, og det kan ikke Hias gjøre alene. Det vi kan gjøre noe med er å skape forståelse for at det faktisk koster noe å kvitte seg med det vi ikke har bruk for lenger på en forsvarlig måte, og sørge for at det blir gjort effektivt.

Et av de viktigste tiltakene for å redde Mjøsa var å redusere tilførselen av fosfor. Det har vi lykket godt med. Men fosfor er ikke bare et problem, det er også en nødvendig forutsetning for plantevekst og matproduksjon. Måten vi i dag fjerner fosfor på innebærer et høyt forbruk av kjemikalier som binder seg til fosforet og gjør det lite tilgjengelig som plantenæring i den biomassen vi leverer til landbruket. I kretsløpssammenheng er dette problematisk. Hias bør ha som mål å fjerne kjemikaliebruk, halvere energibruk og levere biomasse med egenskaper som reduserer behovet for kunstgjødsel vesentlig innen 10 år.

Når anlegg blir 35 år gamle begynner behovet for vedlikehold og utskiftninger å melde seg. Hias fikk i 2009 en påminnelse om dette gjennom lekkasjen på ledningen fra Tjuvholmen. Senere utredninger har vist oss at denne ledningen bør erstattes, og utskiftingstakten for ledningsnett forøvrig økes.

Vårt viktigste ansvar er å levere rent og godt drikkevann. Vann er vårt viktigste næringsmiddel, og vi må ha sikkerhet både for leveranse og kvalitet. Vi må fullføre store investeringer for å knytte sammen vannbehandlingsanleggene på Hamar og Stange, og bygge ut kapasiteten på Stange slik at vi kan dekke behovet for alle våre abonnenter selv om et av anleggene må stenge.

Hias har i løpet av 2009 gjennomgått og justert organisasjon og investeringsplaner, og er i god posisjon for å møte dagens og morgendagens utfordringer som en moderne og avansert miljøbedrift.

Det bør vi alle være stolte av!

*«I et speilbildet fra
hverdagen bør
et hvert barns drøm
være å få leke i et
rent miljø!»*

*«La oss aldri glemme
at våre barn har framtiden
foran seg»*

Vekst og forfall

Vi som er så heldige å bo i Norge lever i et av verdens rikeste land. Vi har vært opptatt av utvikling og vekst, og har nådd en av verdens høyeste levestandarder. På tross av dette, skjer det stadig oftere hendelser som ikke skulle ha skjedd i det offentlige Norge, og som viser at vårt samfunn ikke lenger går helt på skinner.

– Skyldes det at vi har latt utvikling og vekst gå på bekostning av vedlikehold på en del viktige områder i samfunnet?

Fra rådgiverhold hevdes det at det på mange områder står dårlig til med det offentlige Norge, og at det bare innen vannforsyning og avløpsanlegg må investeres

70 milliarder for å hindre forfall. Vann og avløp er dessuten en glemt sektor, hevdes det, og det begrunnes med at det vi ikke ser ofte blir glemt.

– Når forfallet har gått så langt at rådgivere hevder at funksjonaliteten er truet, er det et alvorlig varsku om dagens situasjon for vår sektor – og når det kan dokumenteres at en tredjedel av alt drikkevannet i Norge forsvinner gjennom lekkasjer i ledningsnettet – da må noe gjøres.

Hias har i 2009 vesentlig styrket sin kapasitet for å ivareta vedlikehold og fornyelse av anlegg, og for å ivareta stadig strengere krav til forsyningsikkerhet og miljøbelastning.

Visjon

Selskapets visjon er «et skritt foran».

Verdigrunnlag

Selskapet legger vekt på å være:

- miljøbevisst
- pålitelig
- handlekraftig

Hovedmål

HIAS SKAL:

- Utvikle og levere VAR-tjenester som gjør Hamar-regionen attraktiv for miljøbevisste innbyggere og bedrifter
- Være en kunnskapsformidler i miljøspørsmål knyttet til vann, avløp og renovasjon
- Ha fokus på økonomi
- Utnytte sin kompetanse til å skape verdier for eierne gjennom næringsutvikling i og utenfor regionen
- Være en attraktiv arbeidsgiver

Nøkkeltall Hias IKS

	2009	2008	2007
Omsetning	154,7 mill. kr	158,7 mill. kr	125,7 mill. kr
Resultat	1,1 mill. kr	9,97 mill. kr	5,0 mill. kr
Selvkostgrad dette året	94,3 %	100,6 %	95,6 %
Selvkostgrad akkumulert fra 2003	89,7 %	95,2 %	93,6 %
Investeringer	39,2 mill. kr	42,2 mill. kr	26,6 mill. kr
Egenkapitalprosent	51,9 %	58,5 %	64,3 %
Likviditetsgrad	4,2	4,1	2,7
Andel administrasjonskostnader	8,2	8,1	8,9
Antall fast ansatte 31.12.	62	59	55

Omsetning 2009

Vann	21,2 mill. kr
Avløp	39,4 mill. kr
Renovasjon	86,4 mill. kr
Driftsassistansen	3,5 mill. kr

Annen virksomhet

DRIFTSASSISTANSEN I HEDMARK

Hias er ansvarlig for virksomheten Driftsassistansen i Hedmark. Virksomheten omfatter både direkte kompetansestøtte til den enkelte kommune og generelle oppgaver som arrangement av fagtreff, datainnlegging og rapportering.

Det er økende etterspørsel etter Hias sin kompetanse fra medlemmene i DiH. Totalt utgjør driftsassistansevirksomheten tre årsverk og avtalen er løpende til den sies opp.

Næringsvirksomhet

HIAS NÆRING AS

Den kommersielle aktiviteten til Hias er samlet i et holdingselskap – Hias Næring AS. Dette betyr at Hias IKS er rendyrket til å inneholde lovregulerte og ikke skatteposisjonerte aktiviteter og selskaper.

Omsetning Hias Næring AS	0,4 mill. kr
Årsoverskudd etter skatt	0,8 mill. kr

HIAS MILJØPARTNER AS

Hias Miljøpartner AS er et heleid datterselskap av Hias Næring AS. Gjennom dette selskapet kanaliseres virksomhet utført av Hias IKS utover selvkostområdene. I 2009 har virksomheten bestått av salg av rådgivningstjenester og en avtale med Hamar Regionen Fjernvarme AS om drift og vedlikehold av deres fjernvarmesentral med tilhørende anlegg. Avtalen med Hamar Regionen Fjernvarme AS ble avsluttet første halvår 2009.

Omsetning Hias Miljøpartner AS	1,2 mill. kr
Årsoverskudd etter skatt	0,1 mill. kr

HIAS DRIFT AS

Hias Drift AS er et heleid datterselskap av Hias Næring AS. Aktiviteten i selskapet har i 2009 bestått av utleievirksomhet til Hias IKS.

Omsetning Hias Drift AS	0,6 mill. kr
Årsoverskudd etter skatt	0,2 mill. kr

HIAS BIOENERGI AS

Selskapet ble opprettet i 2008. Formålet med selskapet er «å eie og forvalte aksjer og aktiviteter knyttet til Bioenergiproduksjon». Selskapet har vært «hvilende» i 2009. Selskapet er besluttet nedlagt i 2010.

*«Det er mye
vi Hedmarkinger
er gode på!»*

Organisasjon og administrasjon

REPRESENTANTSKAPET:

Frøydis E. Sund, ordfører
Bjørn Simensen, varaordfører
Inger Kristin Sletten
Marit Finseth Løberg
Riitta Helgestad
Johnny Sterud
Egil Reinemo
Anne-Lise Bakken
Helge Bjørnsen
Eva Søgnebotten
Jan Olav Nybruket
Wenche Kvarberg
Tor Andre Johnsen
Knut Erik Villumstad
Synnøve Fjærgård

Hamar
Ringsaker
Hamar
Hamar
Hamar
Hamar
Hamar
Hamar
Stange
Stange
Stange
Ringsaker
Ringsaker
Løten
Løten

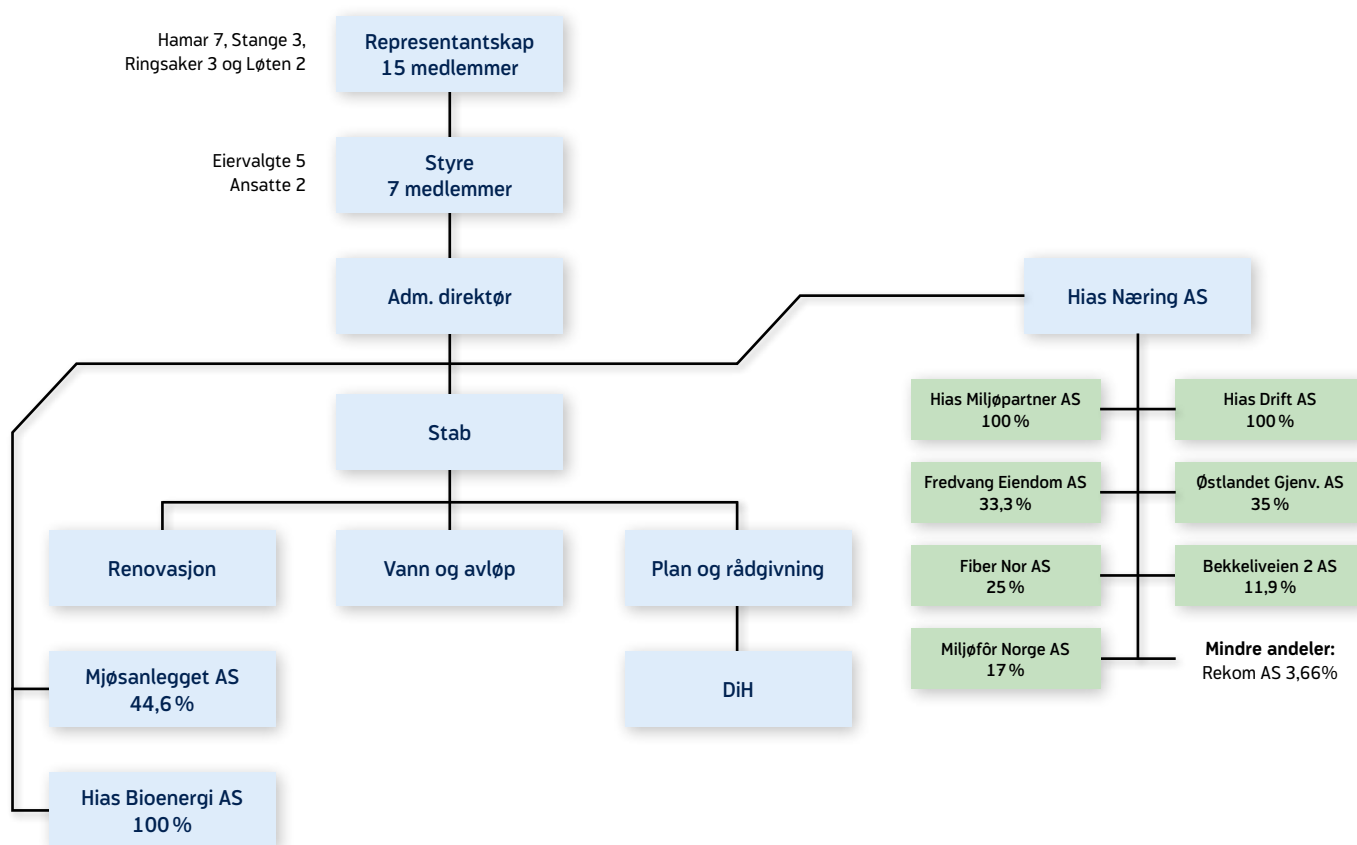
STYRET:

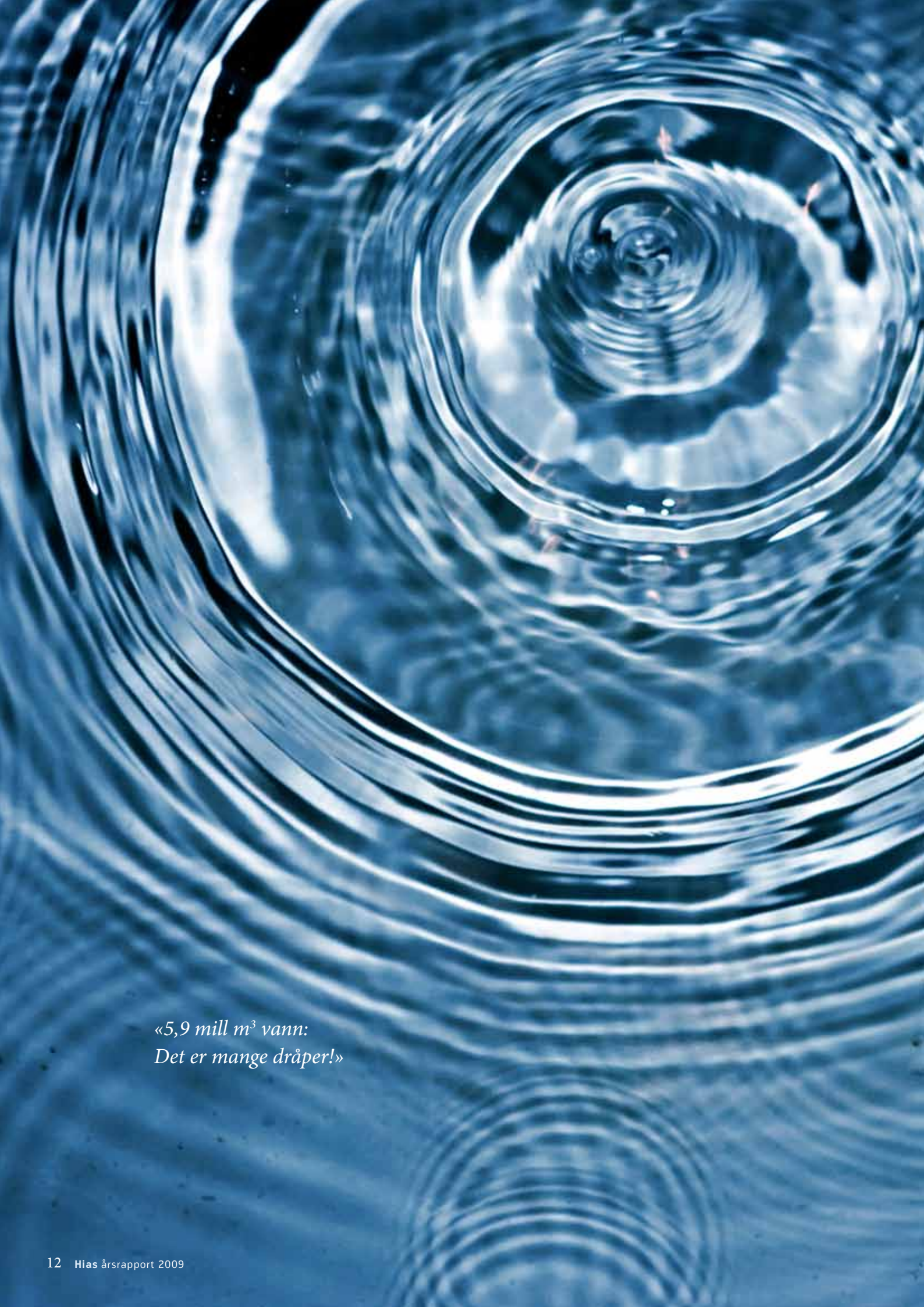
Jan Tyriberget, *leder*
Kristin Malonæs, *nestleder*
Christel Meyer
Bente Elin Lilleøkseth
Ole Johan Hjelmstad
Roy Rindal
Lise M. Brodal

LEDELSEN:

Morten Finborud	<i>adm. direktør</i>
Nina Stokke Tronsrud	<i>økonomi- og personalsjef</i>
Lise M. Brodal	<i>kommunikasjonssjef</i>
Elisabeth Kirkeby	<i>kvalitetssikringssjef</i>
Grethe Olsbye	<i>renovasjonssjef</i>
Espen Skogly	<i>driftsleder renovasjon</i>
Ove Sander	<i>vann- og avløpssjef</i>
Thorbjørn Netteland	<i>driftsleder vann og avløp</i>
Terje Wikstrøm	<i>plansjef</i>

*«5,9 mill m³ vann:
Det er mange dråper!»*

Vann

Status 2009

Visste du at...

...Hias IKS forsyner 50.000 personer, offentlig virksomhet og næringsliv med vann?

...Hias IKS leverte 5,9 mill m³ vann til kommunene Hamar, Stange, Løten og Ringsaker?

...Hias IKS leverer vann fra to behandlingsanlegg, ett i Hamar og ett i Stange?

...det arbeider 18 personer med drift og vedlikehold av vann-, avløp- og fjernvarmeanlegg i Hias samt lærlinger som automatiker og industrimekaniker?

Måloppnåelse

NOK VANN

Hias har levert den vannmengden kommunene har behov for.

GODT VANN IHT. FORSKRIFTER OG ANBEFALINGER

Hias har levert godt vann iht. forskrifter og anbefalinger i 2009.

Det har ikke vært avvik i analyser av rentvann fra behandlingsanleggene i forhold til bakteriologisk kvalitetskrav fastsatt i Drikkevannsforskriften.

Analyser av rutineprøver tatt på kommunenes og Hias sitt nett har vist 11 avvik fra Drikkevannsforskriftens kvalitetskrav. Uttatte kontrollprøver viser tilfredsstillende kvalitet.

SIKKER VANNFORSYNING

Kommunene som drifter Hias sine vannledninger har rapportert om 6 brudd på disse ledningene i 2009. Leveransen av vann fra Hias sine anlegg har vært stabil i 2009.

Viktige hendelser og aktiviteter i 2009:

- Etableringen av den planlagte forbindelse for gjensidig forsyning av drikkevann mellom Hamar og Stange går planmessig. Forbindelsen mellom Vikingskipet og Arstad er etablert med 4,4 km ny ledning og ny pumpestasjon. Det nå er mulig å levere ca 75% av Stange sitt forbruk fra Hamar. Motsatt veg er kapasiteten ennå under 20% av Hamar sitt normalforbruk. Full kapasitet begge veger vil først være etablert når overføringsledningen er oppdimensjonert helt fram til Grønstad bassenget og Stange vannbehandlingsanlegg har utbygget kapasitet i 2015.
- Nytt anlegg for UV-bestråling av drikkevann ved Stange vannbehandlingsanlegg er i drift. Denne behandlingen uskadeliggjør eventuelle skadelige parasitter i vannet.

Avløp

Status 2009

Visste du at...

... Hias IKS har rensert 7,9 mill m³ avløp fra kommunene Hamar, Løten, Stange og Ringsaker i 2009?

... avløpet er rensert for 145 tonn med søppel som er kjørt til Heggvin og 4070 tonn tørrstoff med slam før det rensede avløpsvannet er ført ut i Mjøsa?

... i slambehandlingen er slammet omdannet til 1,4 mill. m³ biogass og 7600 tonn Biomasse med 50 tonn fosfor som gjør det ettertraktet som gjødsel og jordforbedring i jordbruket?

... biogassen nyttes til oppvarmingsprosessen i slambehandlingen samt produksjon av 1,5 mill kWh elektrisk energi tilsvarende forbruket i 65 boliger?

... 694 skoleelever har besøkt avløpsrenseanlegget i 2009?

Måloppnåelse

RENSEKRAV OG KONSESJON

Myndighetenes krav til utslipp og tap via overløp på maks 2% er oppfylt. Registrerte overløp utgjorde 0,5% av den totale avløpsmengden.

Rensekravene i henhold til utslippstillatelsen er i 2009 overholdt for alle parametere.

Kvaliteten av behandlet slam (Biomasse) har overholdt gjødselvareforskriftens kvalitetskrav til klasse II, som kan disponeres til jordbruk. Gjødselvareforskriftens krav om minimum 25% tørrstoff i Biomassen er ikke overholdt hele året.

Viktige hendelser og aktiviteter i 2009:

- *Hovedledning fra Tjuvholmen pumpestasjon sprakk med omfattende utslipp til følge. Analyse av mulige årsaker er gjennomført uten entydig konklusjon. Ledningen er reparert, det er installert frekvensomformer for å redusere trykkstøt, styring og overvåking med ny trykktransmitter er etablert og rutiner er justert og gjennomgått. Det arbeides nå for inngåelse av beredskapsavtale med dykkerfirma og saneringsplan for Hias sine avløpsledninger.*
- *For å frigjøre kapasitet til rensing av avløp er det gjennomført tiltak for å begrense belastningen av avløpsrensingen med returstrømmer fra slambehandlingen.*
- *Det er gjennomført rehabiliteringer av prosessutstyr i biologisk og kjemisk rensetrinn for å effektivisere rensetrinnene.*
- *Det er gjennomført tiltak for å redusere sjenerende lukt og korroderende hydrogensulfid på Hveberg pumpestasjon som følge av avløpet fra Norsk Protein.*

*«I svineinfluensaåret
2009 ble håndhygiene
veldig viktig!»*

Renovasjon

Status 2009

Visste du at...

...Restavfallet fra husholdningene i Hamar, Løten, Ringsaker og Stange er nok til å produsere energi tilsvarende behov for energi til oppvarming av ca. 2.000 eneboliger?

...Produsert elektrisitet fra deponiet på Heggvin er nok til å dekke behov for energi på vannbehandlingsanlegget på Hamar?

...Kombinasjonen av hageavfall fra gjenvinningsstasjoner og slam fra avløpsrensseanlegget kan brukes til å lage gode jordprodukter?

...Har du forresten tenkt på at når avfall materialgjenvinnes, får vi nye produkter som ved neste korsvei kan energitnyttet? Det er altså ikke enten eller, men både og...

Måloppnåelse

Utdrag fra mål i avfallsplan gjeldende fra 2006–2010:

- Økningen i mengde husholdningsavfall skal være lavere enn den økonomiske veksten, målt som brutto nasjonalprodukt (BNP).
- Andel utsortert avfall til gjenvinning skal være minst 80 % av vekten av total innsamlet mengde husholdningsavfall (2010).
- Energien i restavfallet skal utnyttes, enten ved forbrenning eller på annen måte som gir tilnærmet samme energiutnyttelse.
- Innsamlet mengde farlig avfall skal øke, både fra husholdninger og næringslivet. Restavfall skal ikke inneholde farlig avfall.
- Gebyrene skal ikke være høyere enn i andre kommuner som tilbyr en sammenlignbar renovasjonsordning, det vil si høy grad av kildesortering.

Status i forhold til noen av målene:

- Den totale mengden husholdningsavfall har i 2009 økt med 3,3%, mens BNP gikk ned med 1,5 %.
- Utsortering til gjenvinning hadde en marginal nedgang i 2009 fra 78 til 77%. Nedgangen skyldes at mengden avfall fra fjell og fritid har økt. Her er utsorteringen lavere enn for husholdninger generelt.
- Det ble samlet inn 1104 tonn farlig avfall i 2009, fordelt på 319 t miljøfarlig avfall og 785 t impregnert virke. Det betyr at det ble en økning på 22 %.
- Gebyrgrunnlaget per innbygger. (Tall fra Kostra/SSB)

2009

Hias	796 kr
Gir	782 kr
GLØR	966 kr
GLT	846 kr
Søir (08)	1196 kr
Hedmark	812 kr
Norge	1071 kr

Viktige hendelser og aktiviteter i 2009:

- I desember ble det besluttet at restavfallet fra husholdningene i Hamar, Løten, Ringsaker og Stange skal sendes til energiutnyttelse. Det er da slutt på deponering av organisk avfall, og en avfallshåndtering som bidrar til store utslipp av klimagasser er avsluttet.
- Fylkesmannen gjennomførte revisjon ved deponiet på Heggvin. Det ble ikke funnet avvik.
- Et viktig mål i Avfallsplanen er å øke innsamlet mengde farlig avfall. I 2009 deltok Hias i den landsomfattende «Duppedit-aksjonen». 4 skoler samlet til sammen inn 6.148 kg med duppeditter i løpet av aksjonen! Vi ser på aksjonen som et godt tiltak for å øke bevissthet rundt nødvendigheten av forsvarlig behandling av farlig og EE-avfall.
- Forsøket med å lage jordprodukter av slam fra avløpsrensaneanlegget og den fine delen av hageavfallet har vært vellykket. Det innebærer at Hias nå kan begynne å tenke på kommersialisering og salg av produkter. Det er også foregått forsøk med å bruke den grove delen av hageavfallet til energiproduksjon. Vi starter forsøksdrift i begynnelsen av 2010. Til sammen bidrar disse prosjektene til å nå mål om gjenvinning og energiutnyttelse av avfall.
- Innføring av GPS-styring i renovasjonsbilene nærmer seg prøvedrift. Prosjektet vil bedre kommunikasjon og dokumentasjon mellom abonnent, Hias og renovatør.
- Innføring av tvungen renovasjonsordning for hytter og fritidsboliger er gjennomført. Nytt i 2009 er et flott, nytt returpunkt i Lauvli.
- Stadig debatteres materialgjenvinning kontra energiutnyttelse. EU's avfallsdirektiv, som skal implementeres i Norge i løpet av 2010, setter fortsatt materialgjenvinning foran energiutnyttelse, et insitament for fortsatt satsing på kildesortering i regionen.

I 2009 ble det samlet inn 22 prosent mer farlig avfall i vårt området enn i 2008!

«Når utslippsalarmen går»

Helikopter ble brukt for å fylle opp igjen med pukk under avløpsledningen på skadestedet.

Den 22. april gikk alarmen på Hias sitt avløpsreanlegg i Ottestad. Det ble konstatert lekkasje på en av hovedavløpsledningene som ligger i Mjøsa fra pumpestasjonen på Tjuvholmen på Hamar til Sandvika i Stange.

Det ble i verksatt full beredskap med å skaffe utstyr og dykkere for å få reparert den skadede ledningen. Lekkasjonen ble stoppet neste dag. Hendelsen medførte store utslipp av avløpsvann til Mjøsa.

– Det er første gang i Hias sin historie at det har oppstått en slik lekkasje på grunn av skade, sier nylig påtroppet direktør i Hias, Morten Finborud. Hias har tre overføringsledninger av denne typen, alle lagt på 1970-tallet, og de ligger i Mjøsa i Åkersvikaområdet. Ledningen som det oppstod lekkasje på var den største av disse. Alle tre er produsert i såkalt duktilt støpejern, og dimensjonen på den skadede ledningen var 600 mm. Rør av denne typen er forventet å ha en levealder på rundt 100 år, sier Finborud, som er svært interessert i å finne årsaken til skaden.

GOD BEREDSKAP, HØY SIKKERHET

– Hias har god internkontroll med rutiner på sikkerhet og beredskap, og det er leit når vi får skader med slike følger som denne, sier Finborud. Likevel tror han at dette er et enkeltstående tilfelle, og at iverksatte tiltak vil forebygge og forhindre nye utslipp.

Men som han påpeker, vi har ingen garanti for at nye lekkasjer ikke kan oppstå så lenge det ikke finnes reserveløsninger. Han tror derfor at lekkasjen vil lede til en offentlig diskusjon om hvor høyt sikkerhetsnivået skal være på denne type infrastruktur. Dersom vi sammen med våre eiere og myndigheter kommer fram til at det må etableres reserveløsninger, betyr dette at vi må legge doble ledninger parallelt på alle kritiske strekninger. Dette vil kreve store investeringer, men for en normal husstand vil årlig merkostnad for å sikre Mjøsa mot slike utslipp, bli noen hundre kroner i året. Det er nok Mjøsa verdt, både som drikkevannskilde, badevann og rekreasjonsområde, sier Finborud. Foreløpig har Hias startet arbeidet med risikovurderinger og planlegging for reserveløsninger over Åkersvika og mot Brumunddal. Her ligger også ledninger i Mjøsa som innebærer risiko for store utslipp ved brudd. Disse blir nå også vurdert, selv om de er i et annet materiale enn ledningen som sprakk.

FORSTERKET REPARASJONEN

Den første reparasjonen av avløpsrøret handlet om å få stoppet lekkasjen. Deretter ble det jobbet med planlegging av en mer varig reparasjon. Den 9. mai ble den første reparasjonen forsterket og rørledningen stabilisert. Det ble valgt en løsning nå som førte til et begrenset nytt utslipp i forkant av badesesongen. Det kan bli behov for å gjøre en permanent reparasjon av denne ledningen før eventuell reserveledning er på plass. Dette vil i så fall bli

Vannprøver

Resultatet av NIVAs målinger av vannkvaliteten finner du på nettsiden til Fylkesmannen i Hedmark. (www.fylkesmannen.no/hedmark).

De siste målingene Hamar kommune foretok av badevannet på badestrendene rundt Hamar midt i mai, viste at badevannet er friskmeldt.

gjort sent i høst eller til vinteren. I mellomtiden gjennomføres tiltak for å redusere belastning på ledninger og overvåkingen av den forsterkes.

BADESEONGEN SIKRET

Fylkesmannens miljøvern avdeling engasjerte NIVA til å gjøre undersøkelse og overvåke virkningen av utslippet som ble på ca. 25.000 m³ urensset avløpsvann. Rett etter utslippet ble det målt høye nivåer av bakterier i nærområdene til utslippet. Nye prøver viser at bakterienivået allerede har normalisert seg. Prøver tatt på badestrendene i nærområdet viser at det heller ikke er farlig å bade, og badesesongen er sikret.

Adm. direktør og mannskap venter i spenning på om dykkerne lykkes med reparasjonen.

En av de seks skjøtemuffene som ble bruk til reparasjonen.

Drikkevannet er trygt

Mange fryktet at avløpsutslippet skulle føre til at drikkevannet ikke var sikkert. En frykt som skulle vise seg å være helt unødvendig for alle som er tilknyttet offentlig vann.

Utvidet prøvetaking ved vannbehandlingsanleggene på Hamar og Stange viste at bakterienivået i råvannet var upåvirket av utslippet. Ved Stange ble det ikke påvist E-coli i det hele tatt, mens det ved Hamar ble påvist normale konsentrasjoner etter årstiden. Råvannskvaliteten ved Stange er normalt bedre enn ved Hamar.

Arbeidsrigg for dykkere og beredskapstropp i Hias.

KLOR OG UV

Inntakene til de to vannbehandlingsanleggene ligger på stort dyp, 160 og 185 meter. Der er vannkvaliteten svært stabil med unntak av når Mjøsa er inne i perioder med fullsirkulasjon, vår og høst. Da hender det at vannet får litt farge, men sikkerheten er ivaretatt og vannet er like trygt å drikke. Som sikkerhet har begge anleggene kloring og UV-behandling av alt vann før det pumpes ut på nettet. Denne behandlingen fjerner mikroorganismer som bakterier, virus og parasitter.

PRIVATE INNTAK OG VANNVERK

Hytteiere og andre som tar vann direkte fra Mjøsa anbefales av Mattilsynet å koke vannet. Iht kommunehelsetjenesteloven er det kommunenes ansvar å ha oversikt over vannforsyningens kvalitet der denne er overlatt til private.

Rydding av strandsonen

Hias har hatt to runder med opprydding av strandsonen i nærområdet til utslippsstedet. Noe avfall stammet fra utslippet, men mesteparten stammet fra ulike friluftaktiviteter.

Morten Finborud ny Hias-direktør

– Dette blir spennende. Jeg visste at Ernst Øygarden ville gå av som administrerende direktør i Hias i den kommende styreperioden, og har hatt stillingen i kikkerten en stund, sier Morten Finborud.

Den nye Hias-direktøren begynte formelt i stillingen 1. mai. Han kommer fra jobben som direktør for IKT i Helse Sør-Øst, der han har vært siden han begynte som konsulent i 2002. Finborud kjenner Hias godt, ettersom han ble valgt inn i representantskapet i 1999 og satt i styret fra 2001 til 2008.

– Jeg valgte å gå av i styret med den begrunnelsen at jeg ønsket å være i posisjon til å søke direktør-stillingen når den tid kom. Samtidig søkte jeg og ble fritatt fra vervet i Hamar kommunestyre. Selv om jeg kunne ha tøyd kommuneloven med å si at jeg ikke er inhabil, hadde det vært rart å sitte i jobben i et interkommunalt selskap og samtidig være representant for en av eierne, sier Finborud.

Han mener at Hias er et mer spennende selskap enn folk flest tenker gjennom. – Jeg vet ikke om det er riktig å kalle det for store utfordringer for selskapet, men det er viktig å videreføre den tryggheten og stabiliteten i leveransene som er kjernevirksomheten i Hias. Nemlig vann, avløp og rennvasjon, sier han.

Morten Finborud har tiltrådt stillingen som ny administrerende direktør i Hias. (Foto: Jon I. Grue)

Blåste av som Hias-direktør

Ernst Øygarden har hatt sin siste arbeidsdag, etter drøyt 12 år som administrerende direktør i Hias. Nå får den sylferske pensjonisten bedre tid til å dyrke sine hobbyer, som blant annet er å spille tuba i Hamar Veterankorps.

Ernst Øygarden blåser av som administrerende direktør i Hias etter drøyt 12 år. Plansjef Terje Wikstrøm og servicemedarbeider Hege Skjønhaug ser ikke ut til å ha noe i mot tubaspillingen. (Foto: Jon I. Grue).

Anne-Lise Dalsaune (fra venstre), Anita Kjeverud og Ingunn Sæther ønsker velkommen til den nye livsstilsbutikken «Oppe og nede» på Hamar. (Foto: Jon I. Grue)

Avdelingsleder Elisabeth Grønning Rognmo svinger seg i dansen i en ny gammel kjole sammen med daglig leder Erik Tangen og seksjonssjef Knut Magne Jensen i Ankerløkken. (Foto: Jon I. Grue)

Gammelt blir som nytt

– Vi har fokus på etisk handel, miljø og gjenbruk, sier avdelingsleder Elisabeth Grønning Rognmo om Ankerløkkens nye livsstilsbutikk «Oppe og Nede» i Triangelgården på Hamar.

Utsalget som ble åpnet i 2005 har fått et ansiktsløft med nytt innhold i underetasjen. Dermed kan kunder som er på utkikk etter noe helt spesielt plukke fra et enda bredere utvalg med klær, gaveartikler, smykker og interiørartikler.

SAMLET INN FRA SMÅSAMLERE

– Klærne er samlet inn fra småsamlerne til Hias og blir vasket, steamet og reparert for småfeil før de fraktes ned til butikken for salg. Noe er sydd helt om, mens det vi ikke kan bruke blir lagt i poser og hentet av UFF, sier Elisabeth. Butikken får dessuten en del klær fra privatpersoner. Luddeklær, som er retro barneklær i 70-tallsstil er utstyrt med merkelapper som forteller litt om historien til plagget.

– I tillegg handler vi inn nye klær som er etisk produsert fra A til Å. Vi prøver å støtte opp om lokalsamfunnet med å finne lokale forhandlere, men ønsker også å støtte opp under etisk handel. Derfor er mye av tøyet fra den engelske leverandøren People Tree. De har Fair Trade-produkter som er laget på en miljøvennlig måte med velferdslønn til arbeiderne, understreker hun.

– EN LEDENDE ATTFØRINGSBEDRIFT

«Oppe og Nede» selger mer enn klær. Brukte sykkel- og bilslanger med bølapper kan brukes til så mangt, så hvorfor ikke moteriktige damevesker? Her er det også

redesignede smykker, gaveartikler i bambus og interiørartikler. Alt sammen basert på de tre fokusområdene om etikk, miljø og gjenbruk. Det gjelder til og med handleposene som er av gamle sammenbrettede HA-aviser. Neppe egnet på en regnværsdag, men likevel!

På åpningen i mars sa styreleder Anne-Lise Bakken i Ankerløkken at den nye butikken er et steg på veien mot å videreutvikle miljøbiten i bedriften. Hun la også til at de trenger flere klær som folk ikke ønsker å kaste, men likevel vil kvitte seg med av ulike grunner.

– Vi er veldig stolte av å ønske velkommen til den nye livsstilsbutikken på Hamar. I strategiplanen for Ankerløkken står det at vi skal være en ledende attføringsbedrift i Hedmark. Målet er å få folk tilbake i arbeid. Da må vi skape relevante arbeidsoppdrag som er spennende for potensielle kunder, sier daglig leder Erik Tangen i Ankerløkken AS.

Brukte sykkel- og bilslanger blir til de flotteste damevesker, laget av Karin Eng Sverdrup. (Foto: Jon I. Grue)

Klar for: Operasjon duppeditt

*Elevrådsrepresentantene på
4.trinn ved Greveløkka skole på
Hamar, Hermann Martin
Smaaberg og Tiril Blindheim, er
klare for Operasjon duppeditt.
De lover de andre skolene
hard konkurranse.
(Foto: Lise M. Brodal).*

Fire skoler på Hedmarken er med i den landsomfattende kampanjen Operasjon duppeditt. Den skolen som samler flest kilo småelektronisk avfall (EE-avfall) per elev får 5.000 kroner i premie av Hias.

– Vi lager vårt eget opplegg og har valgt å henvende oss til en skole i hver kommune. Det er Greveløkka skole i Hamar, Solvin skole i Stange, Ådalsbruk skole i Løten og Kylstad skole i Ringsaker, sier service- og informasjonskonsulent Mette Johnsen. Med i samarbeidet er også Hamar Naturskole.

KASTER 5,5 KILO PER HUSHOLDNING

Elever på fjerde klassetrinn får ansvaret for skolens kampanje. – Og det er et ønske fra Hias at pengepremien skal gå til et miljøtiltak ved skolen, sier Johnsen. Undersøkelser viser at hver husholdning i Norge kaster 5,5 kilo småelektronikk rett i restavfallet hvert år. Til sammen blir det nærmere 12.000 tonn elektrisk og elektronisk avfall, som

ikke går gjennom den spesialbehandlingen EE-avfall krever.

– IKKE BRA FOR MENNESKER OG NATUR

– Kampanjen har fokus på det folk har liggende hjemme i skuffer og skap, som ikke lenger brukes eller som er defekt. En ryddesjau i hjemmet fører ofte til at dette havner i restavfallet. Alle typer elektrisk og elektronisk avfall inneholder miljøgifter som bly, kvikksølv, bromerte flammerhemmere og PCB.

I dag vet vi ganske mye om hvordan slike stoffer kan påvirke mennesker og naturen, og ved å ta hånd om dette avfallet på en forsvarlig måte hindrer vi at slike gifter slipper ut, sier Mette Johnsen. Sammen med Hamar Naturskole kommer Hias til å bruke en dag på hver skole og sørge for at mobiltelefoner og andre duppeditter som har samlet seg opp hjemme, blir tatt hånd om. Hver elev vil på forhånd få utdelt et bærenett som det bare er å fylle opp med alskens duppeditter som de tar hjemmefra, gjerne også fra besteforeldre og andre de kjenner. Duppeditter er alt som går på batterier og strøm, i denne sammenhengen kan de ikke være større enn at de går i bærenettet elevene får utdelt, sier Mette Johnsen.

Åpne dager på gjenvinningsstasjonene

Mette Johnsen med bærenettet som deles ut på gjenvinningstasjonene under Operasjon duppeditt i november. (Foto: Lise M. Brodal)

Operasjon duppeditt blir også gjennomført på Hias sine gjenvinningsstasjoner. Hver dag i ordinære åpningstider er det åpent for å levere småelektronisk avfall hele kampanjeuka igjennom. Alle som leverer vil få hver sitt bærenett til oppsamling av nytt EE-avfall som samler seg opp i hjemmet.

– Det er gratis å levere EE-avfall på våre gjenvinningsstasjoner, sier Mette Johnsen, men påpeker at slikt avfall også kan leveres til forhandlere som selger tilsvarende produkter. Det gjelder forhandlere av elektriske apparater, dagligvarebutikker og leketøysbutikker. – På våre gjenvinningsstasjoner er vi klare til å ta i mot, og vi håper på storinnrykk, sier Mette Johnsen.

Fakta om Operasjon duppeditt

Operasjon duppeditt er en landsomfattende kampanje som pågår fra 1. til 8. november 2009. Målet for kampanjen er å øke kunnskapen om EE-avfall, samt sette innsamlingsrekord for småelektronikk. To hele Eiffeltårn med avfall er målet på landsbasis. Her er noen eksempler på duppeditter:

– Mobiltelefoner, batteriladere, Ipod, MP3-spillere, DVD-spillere, bærbare PC'er, hårføner, elektriske tannbørster, barbermaskiner, barneleker med lys og bevegelse, kaffetraktere, vannkokere, drill og annet elektrisk verktøy, sko med blinkelys, alle type lyspærer, batterier, osv.

Styrets beretning 2009

HIAS' VIRKSOMHET

Hias IKS er et interkommunalt vann, avløp og renovasjons-selskap som er dannet og eid av kommunene Hamar, Løten, Stange og Ringsaker. Selskapet er organisert som IKS (interkommunalt selskap) etter lov om interkommunale selskaper. Selskapet har kontoradresse i Hamar, men driver forskjellige anlegg og tekniske installasjoner i alle eierkommunene.

Selskapets formål er å anlegge, eie og drive kommunaltekniske fellesanlegg for vann, avløp og renovasjon i de deltagende kommunene. I tillegg kan Hias IKS påta seg andre oppgaver og gå inn med eierandel i andre foretak når dette fremmer selskapets interesse.

Gjennom Driftsassistansen for VA er Hias IKS støttefunksjon på vann- og avløpssektoren for de andre kommunene i Hedmark. Gjennom det heleide datterselskapet Hias Næring AS har Hias IKS organisert skattepliktig og risikoutsatt virksomhet. Hias Drift AS og Hias Miljøpartner AS er heleide datterselskaper av Hias Næring AS. Hias Drift AS driver med utleie av bygg og maskiner til Hias IKS. Hias Miljøpartner AS er i hovedsak et faktureringselskap for skattepliktig virksomhet utført av personale i Hias IKS. Hias Bioenergi AS er et heleid datterselskap av Hias IKS. Det var ingen aktivitet i dette selskapet i 2009.

RESULTAT, UTVIKLING OG RISIKO

Hias IKS har i hovedsak inntekter fra salg av vann, rensing av kloakk, drift av gjenvinningsstasjoner og deponi, samt fra innsamling av forbruksavfall i Hamar, Løten, Ringsaker og Stange. Denne virksomheten er basert på langsiktige avtaler med eierkommunene, og er ikke tidsbegrenset.

Inntektene er regulert gjennom særlovgivning og forskrifter («Lov om vann og kloakkavgifter» og «Lov om forurensning») og skal være til selvkost etter «Retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester» (KRD 2003). Utvikling i selvkostgraden har vært slik:

	2005	2006	2007	2008	2009
Selvkostgrad pr. år	100%	97,9%	95,6%	100,6%	94,3%
Selvkostgrad akk. fra 2003	100%	97,9%	93,6%	95,2%	89,7%

Hias IKS har i 2009 hatt en omsetning på 154,7 mill. kr, og et regnskapsmessig overskudd på 1,1 mill. kr. I 2008 var inntekten 158,7 mill. kr og det regnskapsmessige overskuddet 10,0 mill. kr. Omsetning og resultat for 2008 var høyere enn normalt etter salg av aksjer. Overskuddet overføres i sin helhet til egenkapitalen. Egenkapitalen utgjør 51,9 % av de totale eiendelene, og likviditeten er meget god.

Konsernet har hatt en omsetning på 154,5 mill. kr, og et regnskapsmessig overskudd på 1,5 mill. kr. Tilsvarende tall i 2008 var 159 mill. kr og 12,1 mill. kr. Egenkapitalprosenten i konsernet er på 52,7 %, og likviditeten er meget god.

Siden prisene til eierkommunene er basert på selvkost, vil risikoen knyttet til fremtidige resultater i Hias IKS være liten. Selvkostgraden er rentesensitiv, hvilket innebærer at større svingninger i rentemarkedet får konsekvenser for prisen Hias kan levere tjenester til, uavhengig av lånebelastning.

Eventuelle usikkerheter for øvrig er først og fremst knyttet opp mot endringer i eksterne rammebetingelser. Konsekvensen av slike endringer vil imidlertid hovedsakelig være endrede priser til kunder, ikke endringer i selskapets resultat og balanse. Forbudet mot deponering av nedbrytbart avfall trådte i kraft i 2009. Hias IKS har inngått avtale om levering av restavfall til Eidsiva Bioenergi fra 2011. For 2010 er det inngått avtale med Rekom om transport av restavfallet til forbrenning i Sverige. Dette har utløst krav om økt avsetning til etterdrift på Heggvin som belaster årets resultat med kr 3,7 millioner kroner.

Lekkasjen på avløpsledningen fra Tjuvholmen i Hamar våren 2009 utløste pålegg fra myndighetene om å utrede løsninger for å hindre at tilsvarende store utslipp kan forekomme i framtida. Dette innebærer skjerpede krav til sikkerhet ved vår infrastruktur i forhold til hva som tidligere har vært lagt til grunn, og vil utløse økte investeringer fra 2011.

Gjennom IKS-loven er eierkommunene solidarisk ansvarlig for selskapets forpliktelser. Eierkommunene utgjør også det vesentligste av kundegrnlaget for selskapet. Eierkommunenes andel av omsetning og kundefordringer pr. 31.12.09 utgjorde henholdsvis 84 % og 79 %. Kredittrisikoen ansees derfor å være svært lav. Selskapet er til en viss grad eksponert mot endringer i rentenivået, da selskapets gjeld har flytende rente. Selskapet har utarbeidet en finansstrategi, som setter rammer for forvaltning av kapital.

FORTSATT DRIFT

Årsregnskapet for 2009 er satt under forutsetning av fortsatt drift. Det bekreftes herved at forutsetningen for fortsatt drift er tilstede.

ARBEIDSMILJØ

Selskapet er opptatt av å legge til rette for et godt arbeidsmiljø og gjennomfører arbeidsmiljøundersøkelser regelmessig. Rekrutteringen til bransjen er lav og et godt arbeidsmiljø er en viktig konkurransefaktor for Hias. Selskapet arbeider aktivt med rekruttering, gjennom støtte til videreutdanning, som deltids ingeniørstudier, deltakelse i trainee ordning, og å delta med lærekrefter på Norsk Vann sine kurs.

Det har ikke vært rapportert arbeidsulykker med personskade i 2009. Det totale sykefraværet i 2009 var 6,38 % hvorav 3,54 % var langtidsfravær, mot henholdsvis 5,22 % og 1,52 % i 2008.

Hias IKS har midlertidig dispensasjon fra krav om overdekking av bassenger ved renseanlegget. Et prosjekt for forbedring av arbeidsmiljø med hensyn på varme, ventilasjon og lukt ved dette anlegget ble startet i 2009. For å bedre sikkerheten og arbeidsmiljøet for driftsoperatører på gjenvinningsstasjonene, er det i 2009 gjort tiltak i forhold til forbedring av rutiner knyttet til mottak og håndtering av farlig avfall.

LIKESTILLING OG MANGFOLD

Selskapet har ved utgangen av 2009 62 ansatte. Av disse er 22 kvinner og 40 menn. Gjennomsnittlig årslønn i selskapet er kr 404' for kvinner og kr 397' for menn.

Det er ikke satt i gang spesielle tiltak for å fremme likestilling i 2009. Ved ansettelser til avdelinger hvor ett kjønn er underrepresentert, vil vi foretrekke dette kjønn dersom kvalifikasjonene for øvrig er like.

Det er i 2009 vedtatt en ny strategi for arbeidskraft og rekruttering. Ved utforming av handlingsplaner og tiltak for oppfølging av denne strategien vil formålet i diskrimineringsloven bli ivaretatt.

YTRE MILJØ

Hias IKS er en miljøbedrift, og har ansvar for å ivareta det ytre miljø på vann, avløp og renovasjonssiden. Selskapet er således en betydelig bidragsyter for opprettholdelse av et godt ytre miljø. Virksomheten er underlagt lovverk og konsesjonsvilkår som selskapet opererer innenfor.

Selskapet er sertifisert etter ISO 14001, og arbeider således kontinuerlig med forbedringer i et miljøperspektiv. Resultatet av revisjonen 2009 var ett avvik. Det utarbeides hvert år egen miljørapport. Hias IKS hadde i april 2009 et stort utslipp på ca. 25.000 kubikkmeter avløpsvann til Mjøsa. Det ble gjennomført omfattende undersøkelser for å fastslå konsekvensene av dette utslippet, og det er utarbeidet en egen rapport om dette fra NIVA. Utslipet førte ikke til langvarige negative konsekvenser for vannkvaliteten.

REDEGJØRELSE FOR ÅRSREGNSKAPET OG RESULTATDISPONERING

Etter styrets oppfatning gir fremlagt resultatregnskap og balanse med noter et riktig bilde av virksomhetens resultat for 2009, og økonomiske stilling ved årsskiftet. Det er ikke inntrådt forhold etter regnskapsårets slutt som er av betydning for bedømmelsen av regnskapet.

FORSKNING OG UTVIKLING

Hias IKS har i 2009 styrket organisasjonen i forhold til å drive forsøksvirksomhet med to formål. Selskapet vil forbedre anlegg, prosesser og metoder for mer miljøriktig og effektiv drift. Og det er satt fokus på vårt ansvar for å se innsamlet avfall og mottatt avløpsvann som ressurser i et kretsløp med sikte på å ta vare på verdiene og utvikle miljømessig bedre og lettere omsettelige sluttprodukter.

Hamar, den 16.3.2010
Styret for Hias IKS

Kristin Malonæs

Christel Meyer

Bente Elin Lilleøkseth

Ole Johan Hjelmsstad

Lise M. Brodal

Roy Rindal

Jan Tyrberget
Styreleder

Morten Finborud
Administrerende direktør

Takker de ansatte ...

Styret og representantskapet i Hias takker de ansatte for flott innsats i året som har gått!

Resultatregnskap

Beløp i hele tusen kroner

Hias IKS regnskap 2008	Hias IKS regnskap 2009	Hias IKS rev. budsjett 2009		Note	Konsern regnskap 2009	Konsern regnskap 2008
140 244	153 747	149 868	Salgsinntekt	2	153 587	140 491
18 489	907	548	Annen driftsinntekt		907	18 489
158 733	154 653	150 416	Sum driftsinntekt		154 494	158 980
-	-	-	Varekostnad		37	36
34 854	37 617	38 338	Lønnskostnad	5,6	37 619	34 858
13 967	15 543	15 728	Avskrivninger	7	15 751	14 181
96 660	100 786	94 352	Annen driftskostnad	3	100 252	95 997
211	3	0	Tap på fordringer	1	3	211
145 693	153 949	148 417	Sum driftskostnad		153 661	145 283
13 041	704	1 999	DRIFTSRESULTAT		833	13 697
2 557	3 179	2 671	Finansinntekt		3 728	4 423
5 628	2 812	2 737	Finanskostnad	13	2 887	5 685
-3 070	367	-66	Sum finansinntekt/-kostnad		841	-1 262
9 970	1 072	1 933	RESULTAT FØR SKATT		1 674	12 434
-	-	-	Skattekostnad	16	141	290
9 970	1 072	1 933	ÅRSRESULTAT		1 533	12 145

Balanse

Beløp i hele tusen kroner

Hias IKS 31.12.2008	Hias IKS 31.12.2009		Note	Konsern 31.12.2009	Konsern 31.12.2008
EIENDELER					
46 031	42 965	Bygninger og bygningsmessige anlegg		44 551	47 719
73 895	96 178	Ledningsnett, grøfter o.l.		96 178	73 895
8 286	12 740	Utearealer, plasser o.l.		12 740	8 286
28 704	34 809	Maskiner og anlegg		35 859	29 854
4 724	3 926	Biler, transport- og anleggsmaskiner		3 926	4 724
6 128	6 980	Utstyr og inventar		7 077	6 231
5 114	6 496	Verktøy og tekniske installasjoner		6 496	5 114
2 140	4 556	Edb-utstyr og andre kontormaskiner		4 556	2 140
37 148	27 157	Anlegg under utførelse		27 157	37 148
212 169	235 808	Sum varige driftsmidler	7	238 541	215 111
13 110	13 110	Investering i datterselskap	10	-	-
9 706	9 818	Investering i aksjer og andeler	9	17 330	14 768
22 816	22 928	Sum finansielle anleggsmidler		17 330	14 768
234 985	258 736	Sum anleggsmidler		255 871	229 879
20 815	20 924	Kundefordringer	11	20 898	21 148
415	857	Andre fordringer	11	732	415
23 473	18 941	Kortsiktige finansinvesteringer	12	18 941	23 473
34 463	56 639	Bankinskudd, kontanter og lignende	4	67 758	47 395
79 166	97 361	Sum omløpsmidler		108 328	92 431
314 151	356 097	SUM EIENDELER		364 199	322 310
EGENKAPITAL OG GJELD					
20 000	20 000	Inskutt egenkapital	17	20 000	20 000
163 771	164 842	Annen egenkapital	17	172 039	170 506
183 771	184 842	Sum egenkapital		192 039	190 506
28 884	35 325	Avsetning til forpliktelser	6,14	35 451	29 059
82 231	112 807	Gjeld til kredittinstitusjoner	13,15	113 351	82 876
111 115	148 133	Sum langsiktig gjeld		148 802	111 935
11 708	11 985	Leverandørgjeld		11 963	11 796
-	-	Betalbar skatt	16	191	388
1 014	3 690	Skyldige offentlige avgifter		3 705	1 139
6 543	7 446	Annen kortsiktig gjeld		7 499	6 545
19 266	23 122	Sum kortsiktig gjeld		23 358	19 868
130 381	171 255	Sum gjeld		172 159	131 804
314 151	356 097	SUM EGENKAPITAL OG GJELD		364 199	322 310

Noter

Beløp oppgis i hele tusen kroner hvis ikke annet spesifiseres.

Note 1 – Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk. Selskapet har ikke endret anvendelsen av regnskapsprinsipper i 2009.

HOVEDREGEL FOR VURDERING OG KLASIFISERING AV EIENDELER OG GJELD

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk, er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen ett år, er alltid klassifisert som omløpsmiddel. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er analoge kriterier lagt til grunn.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi når verdifallet ikke forventes å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Langsiktig gjeld oppskrives ikke til virkelig verdi som følge av renteendring.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Kortsiktig gjeld oppskrives ikke til virkelig verdi som følge av renteendringer.

VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler avskrives over forventet økonomisk levetid. Avskrivningene er fordelt lineært over antatt økonomisk levetid. Aktiveringer vedrørende investeringer i de leide administrasjonslokalene avskrives lineært over leiekontraktens varighet.

FORDRINGER

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning for forventet tap. Avsetning til tap gjøres ut fra en individuell vurdering av fordringene.

ANLEGGSAKSJER- OG ANDELER

Anleggsaksjer- og andeler er balanseført til anskaffelseskost. Investeringene nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke er forbigående. Mottatt utbytte og andre overskuddsutdelinger fra selskapene inntektsføres som finansinntekt.

AKSJER I DATTERSLSKAP

Aksjer i datterselskap er vurdert til kostpris i morselskapets regnskap. I konsernregnskapet er datterselskapet konsolidert i sin helhet.

MARKEDSBASERTE FINANSIELLE OMLØPSMIDLER

Markedsbaserte finansielle omløpsmidler som tilfredsstillende kravene til en handelsportefølje er vurdert til virkelig verdi på balansedagen.

PENSJONSFORPLIKTELSE

Selskapet er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om tjenstepensjon. Tariffestet kollektiv tjenstepensjonsordning tilfredsstillende kravene i lov om tjenstepensjon. Selskapet fører pensjonsforpliktelsene netto.

Selskapets pensjonsansvar er dekket gjennom pensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse. Denne ordningen gir en definert ytelse i forhold til tariffavtalen i kommunal sektor.

SKATTER

Skatter kostnadsføres når de påløper, slik at skattekostnaden er knyttet til regnskapsmessig resultat før skatt. Skattekostnaden består av betalbar skatt, utsatt skatt og utsatt skattefordel i datterselskapenes regnskaper. Morselskapet er ikke skattepliktig.

KONSERNDANNELSE/KONSOLIDERING

I konsernregnskapet til Hias IKS inngår morselskapet Hias IKS og datterselskapene Hias Bioenergi AS og Hias Næring AS med sine datterselskaper Hias Miljøpartner AS og Hias Drift AS. Alle datterselskapene er heleide. Ved konsolidering er bokført verdi av aksjer i datterselskapet eliminert mot egenkapitalen. Alle øvrige konserninterne transaksjoner er eliminert ved konsolideringen. Datterselskapene benytter de samme regnskapsprinsipper som morselskapet. I notene til årsregnskapet er regnskapstallene spesifisert på morselskap og konsern, der hvor tallene er forskjellige.

Note 2 – Driftsinntekter fordelt på virksomhetsområder

	Morselskap		Konsern	
	2008	2009	2008	2009
Vann	18 668	21 228	18 668	21 228
Avløp	41 928	39 421	41 928	39 421
Renovasjon	89 995	86 412	89 995	86 412
Driftsassistansen	3 394	3 529	3 394	3 529
Andre	4 748	4 063	4 995	3 904
Sum	158 733	154 653	158 980	154 494

Note 3 – Andre driftskostnader (poster som er sammenslått)

	Morselskap		Konsern	
	2008	2009	2008	2009
Materialer og fremmedytelser	14 234	14 801	14 286	14 830
Frakt og transport	25 777	30 512	25 777	30 512
Lokaler og områder	15 804	18 492	15 728	18 116
Leie av maskiner, inventar og liknende	880	962	409	792
Kjøp av verktøy, inventar, dritsmaterialer	10 204	11 440	10 204	11 440
Reparasjoner og vedlikehold	6 983	8 506	6 877	8 506
Fremmede tjenester	6 677	6 017	6 611	5 850
Kontorkostnad, telefon og porto	2 942	3 194	2 939	3 201
Transportmidler	1 033	859	1 033	859
Reise, salg, kontingenter, forsikringer og diverse	14 044	8 653	14 051	8 799
Aktiverte interne kostnader	(1 918)	(2 651)	(1 918)	(2 651)
Sum	96 660	100 786	95 997	100 252

Note 4 – Bankinnskudd, kontanter og lignende

HIAS IKS

I beløpet bankinnskudd, kontanter og lignende inngår kr 1 376 189 i bundne bankinnskudd i forbindelse med skattetrekk.

KONSERN

I beløpet bankinnskudd, kontanter og lignende inngår kr 1 376 189 i bundne bankinnskudd i forbindelse med skattetrekk.

Note 5 – Lønnskostnader ansatte, godtgjørelser m.m.

	Morselskap		Konsern	
	2008	2009	2008	2009
Lønninger	25 140	27 927	25 140	27 927
Folketrygdavgift	3 592	3 982	3 592	3 982
Pensjonskostnader	4 783	4 133	4 787	4 134
Andre ytelser	1 339	1 575	1 339	1 575
Sum	34 854	37 617	34 858	37 619

Gjennomsnittlig antall ansatte: 60,5 i morselskapet. I datterselskapene er det ingen ansatte.

Ytelser til ledende personer – Morselskap	Adm.dir. 01.01 – 31.05	Adm.dir. 01.04 – 31.12	Totalt adm.dir. 2009	Styre/ rep.skap
Lønn og styregodtgjørelse for heleide datterselskaper	446	606	1 051	462
Pensjonsutgifter (innbetalt pensjonspremie)	205	58	263	
Annen godtgjørelse	3	7	10	
Revisor			Morselskap	Konsern
Revisjon			46	75
Bistand			30	39

Note 6 – Pensjonskostnader, -midler og -forpliktelses

TJENESTEPENSJON

Foretakets pensjonsansvar i forhold til den ordinære tariffestede kollektiv tjenstepensjonsordningen er dekket gjennom pensjonsordning i Kommunal landspensjonskasse og omfatter 62 ansatte pr. 31.12.2009. Tjenstepensjonsordningen gir ved full opptjening en alderspensjon som sammen med folketrygdens ytelser utgjør en samlet bruttopensjon på 66 % av pensjonsgrunnlaget. I tjenstepensjonsordningen inngår også uføre-, ektefelle-, barnpensjon og AFP/tidligpensjon. Disse ytelsene samordnes med pensjoner som utbetales fra folketrygden. Tjenstepensjonsordningen i KLP er etter Norsk Regnskapsstandard nr. 6 definert som en multiemployer plan. Hias har balanseført sin andel av totale pensjonsforpliktelses, og resultatført årets pensjonskostnad. Arbeidsgiveravgift er inkludert i tallene.

AKTUARMESSIGE FORUTSETNINGER:

Med hensyn til dødelighet og uførhet m.v. er det benyttet forutsetninger som i KLP's forsikringstekniske beregningsgrunnlag. For øvrig er følgende forutsetninger lagt til grunn;

Årlig avkastning	5,80%
Diskonteringsrente	5,80%
Årlig lønnsvekst	4,00%
Årlig vekst i folketrygdens grunnbeløp	3,75%

Pensjonskostnader	Morselskap		Konsern	
	2008	2009	2008	2009
Nåverdien av årets opptjening	2 937	2 874	2 937	2 874
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	2 743	2 802	2 749	2 808
Forventet avkastning av pensjonsmidlene	-1 923	-2 106	-1 927	-2 111
Resultatført estimatavvik	750	391	749	391
Administrasjonskostnader	202	184	204	184
Arbeidsgiveravgift	498	462	499	462
Ansattes egenandel	-425	-474	-425	-474
Periodens pensjonskostnad	4 783	4 133	4 787	4 134
Pensjonsforpliktelse	2008	2009	2008	2009
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	46 190	60 510	46 289	60 631
Pensjonsmidler	35 330	41 658	35 408	41 741
Netto pensjonsforpliktelse eksl. aga.	10 860	18 852	10 881	18 890
Arbeidsgiveravgift	1 531	2 658	1 534	2 663
Netto pensjonsforpliktelse inkl. aga.	12 391	21 510	12 415	21 553
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	-10 480	-19 112	-10 471	-19 121
Netto pensjonsforpliktelse inkl. aga	1 911	2 397	1 944	2 431

Note 7 – Varige driftsmidler

	Anskaffelses- kostnader pr. 01.01.09	Tilgang	Avgang	Årets av- og ned- skrivning	Bokført verdi 31.12.09
MORSELSKAP					
VANN					
Bygningsmessige anlegg	24 065	9	-	538	7 992
Ledningsnett, grøfter o.l.	108 478	16 554	-	2 662	71 467
Tomter	236	-	-	0	236
Maskiner og anlegg	19 934	3 322	-	501	11 232
Utstyr og inventar	564	122	-	7	18
Verktøy og tekniske installasjoner	522	-	-	37	418
Edb-utstyr o.a. kontormaskiner	-	137	-	-	-
SUM	153 800	20 144	-	3 745	91 363
AVLØP					
Bygningsmessige anlegg	69 765	302	-	2 163	23 685
Ledningsnett, grøfter o.l.	59 335	202	-	1 509	22 343
Utearealer, plasser o.l.	740	-	-	18	123
Maskiner og anlegg	94 352	602	-	1 374	14 328
Utstyr og inventar	23	-	-	1	20
Verktøy og tekniske installasjoner	6 574	6 587	-	342	5 718
Edb-utstyr o.a. kontormaskiner	1 488	540	-	-	2 028
SUM	232 277	8 232	-	5 407	68 246
VANN OG AVLØP FELLES					
Bygningsmessige anlegg	425	-	-	21	373
Person-, vare- og lastebiler	2 278	-	-	161	594
Transport- og anleggsmaskiner	434	-	-	43	159
Utstyr og inventar	1 434	-	-	75	1 115
Verktøy og tekniske installasjoner	814	-	-	82	-
Edb-utstyr o.a. kontormaskiner	253	26	13	86	79
SUM	5 638	26	13	466	2 320
RENOVASJON					
Bygningsmessige anlegg	34 285	1 139	-	1 784	10 916
Ledningsnett, grøfter o.l.	8 331	-	-	425	2 368
Utearealer, plasser o.l.	13 613	4 457	-	549	12 381
Maskiner og anlegg	11 907	2 249	-	874	9 249
Person-, vare- og lastebiler	1 828	-	-	191	1 481
Transport- og anleggsmaskiner	3 898	-	600	370	1 553
Utstyr og inventar	10 284	1 340	-	684	4 185
Installasjoner	-	372	-	12	359
Edb-utstyr o.a. kontormaskiner	745	-	-	160	188
SUM	84 892	9 557	600	5 049	42 680
ADMINISTRASJON					
Person-, vare- og lastebiler	257	-	-	32	139
Utstyr og inventar	2 787	42	-	207	1 643
Verktøy og tekniske installasjoner	51	-	-	6	-
Edb-utstyr o.a. kontormaskiner	6 286	1 180	-	629	2 260
SUM	9 382	1 222	-	874	4 042
TOTALT	485 987	39 180	613	15 542	208 650
Anlegg under utførelse	37 148				27 157
KONSERN					
TOTALT	496 581	39 180	613	15 751	211 383
Anlegg under utførelse	37 148				27 157

Note 8 – Investering og finansiering

	Morselskap		Konsern	
	2008	2009	2008	2009
Investeringer i varige driftsmidler	42 172	39 180	42 172	39 180
Utlån, kjøp av aksjer og andeler	5 110	112	-	112
Overført til annen egenkapital	14 343	-	19 573	-
Sum investeringer	61 625	39 292	61 745	39 292
Bruk av lån	30 000	38 000	30 000	38 000
Salg anleggsmidler	29 418	100	29 538	100
Forsikringsoppgjør	2 207	208	2 207	208
Egenkapitalfinansierte investeringer	-	984	-	984
Sum finansiering	61 625	39 292	61 745	39 292

Note 9 – Aksjer i andre foretak

(Beløp i hele kroner)

Morselskap	Selskapets aksjekapital	Antall aksjer	Pålydende	Balanseverdi
Mjøsanlegget AS	5 000 000	2 230	1 000	8 750 200
KLP				1 067 907
Sum				9 818 107
Øvrig i konsernet	Selskapets aksjekapital	Antall aksjer	Pålydende	Balanseverdi
Miljøför Hedmark og Oppland AS	1 756 267	297 749	1	266 000
Rekom AS	2 349 500	172	500	310 492
Bekkeliveien 2 AS	3 550 560	882 000	0,48	423 360
Fredvang Eiendom AS	7 500 000	24 999	100	2 509 899
Østlandet Gjenvinning AS	7 000 000	24 500	100	3 949 000
Fiber Nor AS	400 000	100	1000	53 000
Sum				7 511 751
Totalt konsern				17 329 858

Note 10 – Investering i datterselskap

(Beløp i hele kroner)

Datterselskap	Stiftelsesår	Kontoradr.	Eierandel	Pålydende	Aksjekapital
Hias Næring AS	2003	Hamar	100 %	100	9 000 000
Hias Bioenergi AS	2008	Hamar	100 %	100	100 000
Datterselskap av Hias Næring AS	Stiftelsesår	Kontoradr.	Eierandel	Pålydende	Aksjekapital
Hias Miljøpartner AS	2002	Hamar	100 %	100	100 000
Hias Drift AS	2005	Hamar	100 %	1 000	1 000 000

Note 11 – Mellomværende med selskap i samme konsern mv.

	31.12.08	31.12.09
Datterselskap	10	272
Øvrige selskap i konsernet	275	(50)

Note 12 – Markedsbaserte finansielle omløpsmidler

	Anskaffelses- kost	Balanseført verdi	Markeds- verdi	Res. ført verdiendring	Herav realisert tap/gevinst
Pengemarkedsfond	-	-	-	169	169
Enkeltobligasjoner	1 000	1 000	1 000	-	-
Hedgefond	2 316	2 361	2 361	288	41
Obligasjonsfond	4 500	15 580	15 580	1 173	592
Sum	7 816	18 941	18 941	1 629	803

Note 13 – Langsiktig gjeld

Opplysninger om lån fra kredittinstitusjoner

Långiver/lån nr.	Oppr. lån	Oppt. år/ siste avdrag	Restgjeld 01.01.09	Renter 2009	Avdrag/inn- løsning 2009	Restgjeld 31.12.09
MORSELSKAP						
VANN						
NKB-19920725	67 000	1992/2012	14 888	386	3 722	11 166
NKB-20060170	14 000	2006/2026	12 906	364	438	12 469
NKB-20060171	10 000	2006/2026	9 074	255	370	8 704
NKB-20080211	16 000	2008/2048	15 800	482	400	15 400
NKB-20080212	14 000	2008/2048	13 825	422	350	13 475
NKB-20090375	24 000	2009/2049		287	300	23 700
Sum			66 494	2 196	5 580	84 913
AVLØP						
NKB-19910145	11 400	1989/2009	316	2	316	-
NKB-20030776	16 219	2003/2023	11 844	332	790	11 054
Sum			12 160	335	1 105	11 054
RENOVASJON						
NKB-20030776	4 899	2003/2023	3 577	100	239	3 338
NKB-20090373	14 000	2009/2023		167	500	13 500
Sum			3 577	268	739	16 838
Sum total			82 230	2 798	7 424	112 806
ØVRIG KONSERN						
Hias Drift						
Sparebanken Hedmark	10 865	2005/2015	645	22	102	543
Sum total øvrig konsern			645	22	102	543
Sum total konsern			82 875	2 820	7 526	113 349

Gjeld som forfaller mer enn 5 år etter regnskapsårets slutt.

Morselskap / Konsern	2008	2009
Gjeld til kredittinstitusjoner	52 133	78 749

Alle lån er serielån med like avdrag hvert år.

Note 14 – Andre avsetninger for fremtidige forpliktelser

	2009
Avsetning for etterdrift av deponi på Heggvin	5 955
Sum	5 955

Selskapets konsesjon forplikter Hias IKS til å drifte deponiet Heggvin i 30 år etter at deponiet er nedlagt. Hias IKS har framskyndet avslutningen av deponiet for nedbrytbart avfall fra 2011 til 2010. Dette innebærer at avsetningen til etterdrift må avsluttes et år tidligere enn først antatt, noe som medfører ekstra avsetning i 2009. Nåverdien av etterdriftskostnadene utgjør 35,4 millioner. Ved utgangen av 2009 er det avsatt totalt 32,9 millioner.

Note 15 – Pantestillelser og garantier mv.

Deltakerkommune Hamar, Stange, Ringsaker og Løten har stilt garantier for selskapets gjeld gjennom selskapsavtalen.

Note 16 – Skatt

Årets skattekostnad refererer seg til datterselskapene og fremkommer slik;

	2008	2009
KONSERN		
Netto midlertidige forskjeller	508	326
Grunnlag for utsatt skatt i balansen	508	326
Utsatt skatt i balansen	142	91
Resultat før skattekostnad	2 816	1 234
Permanente forskjeller	6	0
Endring i midlertidige forskjeller	351	262
Fremførbart underskudd	0	0
Opptjent aksjeutbytte	-1 786	-812
Årets skattegrunnlag	1 386	683
Betalbar skatt	388	191
Endring utsatt skatt	-98	-51
Årets skattekostnad	290	140

Note 17 – Endringer i egenkapital

	Opptjent egenkapital	Innskutt egenkapital	Sum
MORSELSKAP			
Egenkapital pr 01.01.2009	163 771	20 000	183 771
Årsresultat	1 072	-	1 072
Egenkapital pr 31.12.2009	164 842	20 000	184 842
KONSERN			
Egenkapital pr 01.01.2009	170 506	20 000	190 506
Årsresultat	1 533	-	1 533
Egenkapital pr 31.12.2009	172 039	20 000	192 039

Note 18 – Kontantstrømanalyse

Hias IKS 2008	Hias IKS 2009		Note	Konsern 31.12.2009	Konsern 31.12.2008
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter					
9 970	1 072	Resultat før skattekostnad		1 674	12 459
-	-	Periodens betalte skatt	16	-388	-428
-16 619	-308	Gevinst/tap ved salg av anleggsmidler		-338	-16 614
-255	4 531	Poster klassifisert som investering eller finansaktiv.	12	2 081	-255
13 967	15 543	Ordinære avskrivninger	7	15 751	14 181
11 361	6 442	Endring i forpliktelser	6	6 443	11 364
-4 277	-109	Endring i kundefordringer		366	-3 491
520	277	Endring i leverandørgjeld		51	429
-991	3 137	Endring i andre tidsavgrensingsposter	14	3 202	-1 389
13 676	30 584	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		28 843	16 256
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter					
33 696	308	Innbetalinger ved salg av anleggsmidler	7, 8	338	33 816
-42 172	-39 180	Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	7, 8	-39 180	-42 172
-5 110	-	Utbetaling ved opprettelse av datterselskap	10	-	-
-98	-112	Utbetalinger ved kjøp av aksjer og andeler i andre foretak		-112	-98
-13 684	-38 984	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-38 954	-8 454
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter					
30 000	38 000	Innbetalinger fra ny langsiktig gjeld		38 000	30 000
-6 923	-7 424	Utbetalinger ved nedbetaling av langsiktig gjeld	13	-7 526	-7 080
23 077	30 576	Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		30 474	22 920
23 069	22 176	Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter		20 363	30 722
11 393	34 463	Kontanter og kontantekvivalenter pr. 01.01.		47 395	16 673
34 463	56 639	Kontanter og kontantekvivalenter pr. 31.12	4	67 758	47 395

*Det finnes fortsatt nok av
rester fra gamle synder
ute i naturen.
Vi må fortsatt stå sammen
om et bedre miljø!*

Til Representantskapet i Hias IKS

REVISJONSBERETNING FOR 2009

Vi har revidert årsregnskapet for Hias IKS for regnskapsåret 2009, som viser et overskudd på kr. **1,072 millioner kroner** for morselskapet og et overskudd på **1,533 millioner kroner** for konsernet. Vi har også revidert de budsjettvedtak og disposisjoner som ligger til grunn for regnskapet. Videre har vi revidert opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet. Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling og noteopplysninger. Regnskapslovens regler, tilleggsbestemmelser i lov om interkommunale selskaper med tilhørende regnskapsbestemmelser i forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper og god regnskapsskikk i Norge, er anvendt ved utarbeidelsen av regnskapet. Årsregnskapet og årsberetningen er avgitt av selskapets styre og daglig leder. Vår oppgave er å uttale oss om årsregnskapet og øvrige forhold i henhold til kravene i lov om interkommunale selskaper.

Vi har utført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder revisjonsstandarder vedtatt av Den norske Revisorforening. Revisjonsstandardene krever at vi planlegger og utfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Revisjon omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, vurdering av de benyttede regnskapsprinsipper og vesentlige regnskapsestimater, samt vurdering av innholdet i og presentasjonen av årsregnskapet. I den grad det følger av god kommunal revisjonsskikk, omfatter revisjon også en gjennomgåelse av selskapets økonomiforvaltning og regnskaps- og intern kontroll-systemer. Vi mener at vår revisjon gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Vi mener at

- årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets økonomiske stilling 31. desember 2009 og for resultatet og kontantstrømmene i regnskapsåret i overensstemmelse med god regnskapsskikk i Norge
- de disposisjoner som ligger til grunn for regnskapet er i samsvar med budsjettvedtak, og at beløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett
- ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i samsvar med god bokføringsskikk i Norge
- opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Lofen, den 25. mars 2010

Morten Alm Birkelid
revisjonssjef

Reidun Vie
revisor

Hias IKS
Vangsvegen 143
2317 Hamar

Telefon 62 54 37 00 (kl 0800-1500)
e-post post@hias.no
web www.hias.no
org.nr. NO 947 293 265 MVA